

INFORMACIJA

II Sąjunginė baltistikos konferencija

1970 m. birželio 16–18 d. Vilniuje įvyko II sąjunginė baltistikos konferencija, kurioje, be Tarybų Sąjungos (Vilniaus, Rygos, Maskvos, Leningrado, Kijevo, Donecko, Rostovo prie Dono) baltistų, dalyvavo ir užsienio (Vokietijos Demokratinės Respublikos, Jungtinių Amerikos Valstijų, Vokietijos Federacinės Respublikos) baltistų atstovai.

Konferenciją atidarė LTSR Aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministras H. Zaubulis.

Konferencijoje buvo perskaityti šie pranešimai:

K. Korsakas (Vilnius) – „Baltistikos uždaviniai ir perspektyvos“;

V. N. Toporovas (Maskva) – „Apie Pamaskvės baltiškąjį elementą“ (perskaitytos pranešimo tezės);

V. R. Šmolstygas (JAV) – „Baltų ir slavų kalbų vokalizmo sistemų raidos chronologija“;

A. N. Savčenko (Rostovas prie Dono) – „Genetiniai baltų kalbų ryšiai su kitomis indoeuropiečių kalbomis“;

V. K. Žuravliovas ir A. G. Avksentjeva (Doneckas) – „Apie vieną baltų-slavų izoglosą“;

A. Breidakas (Ryga) – „Kai kurie latgalių tarmių konsonantizmo istorijos ir fonologinės priebalsių sistemos raidos klausimai“;

R. Gryslė (Ryga) – „Latvių skiemens intonacijų semantinė svarba“;

Z. Zinkevičius (Vilnius) – „Dėl lietuvių tautosilabinių *an* tipo junginių pirmojo dėmens siaurėjimo“;

J. Kazlauskas (Vilnius) – „Baltų kalbų pakitimų santykinės chronologijos nustatymo galimybės ir ribos“;

R. Ekertas (VDR) – „*i*-kamieniai slavų skoliniai lietuvių kalbos istorijoje“;

M. Rudzytė (Ryga) – „Kai kurių latvių augšzemniekų tarmių esamojo laiko formos su sufiksu *-ŋ-*“;

V. P. Šmidas (VFR) – „Apie kalbos dals“;

J. Laučiūtė (Leningradas) – „Žodžių darybos kriterijai, nustatant slavų kalbų baltizmus“;

V. Mažiulis (Vilnius) – „Dėl baltų veiksmožio fleksijos istorijos“;

V. Ambrazas (Vilnius) – „Dėl lietuvių kalbos dalyvių sintaksinės sistemos raidos“;

S. Karaliūnas (Vilnius) – „Dėl kai kurių diachroninių generatyvinių modelių baltų kalbose“;

A. Girdenis (Vilnius) – „Lietuvių kalbos priesagų kirčiavimo raida“;

J. V. Otkupščikovas (Leningradas) – „Apie leksinių izoglosų atrinkimo principus“;

O. N. Trubačiovas (Maskva) – „Lietuvių kalbos žodis *nasrai*: etimologija ir gramatika“ (perskaitytos pranešimo tezės);

A. P. Nepokupnas (Kijevas) – „Lietuviški apeliatyvai XVI–XVII a. ukrainiečių kalbos paminkluose“;

V. Dambė (Ryga) – „Latvijos TSR toponimų atitikmenys senovės prūsų kalboje“ (autorė konferencijoje nedalyvavo, bet pranešimas buvo perskaitytas);

D. Zemzarė (Ryga) – „Kuršiškos paralelės“ (autorė konferencijoje nedalyvavo, bet pranešimas buvo perskaitytas);

R. Bertulis (Ryga) — „Lie. *bernas*, la. *bērnš* ir jų vedinių semantika“;

J. Palionis (Vilnius) — „Dėl vienos lietuvių kalbos infinityvinės konstrukcijos“;

A. Piročkinas (Vilnius) — „Dėl kilmininko ir galininko su bendratimi vartojimo tikslo aplinkybei reikšti“;

A. Sabaliauskas (Vilnius) — „Baltų kalbų tvarto pavadinimai“.

Kaip matome, konferencijos programa buvo didelė ir įvairi. Šia proga galime prisiminti, kad I sąjunginėje konferencijoje, įvykusioje Vilniuje 1964 m. lapkričio 26–28 d., buvo perskaityta tik 12 pranešimų (juos skaitė Vilniaus, Rygos, Maskvos ir Kijevo kalbininkai). Ateityje baltistikos konferencijas numatoma rengti kas ketveri metai.

A. Sabaliauskas

III Tarptautinis finougristų kongresas

1970 m. rugpiūčio mėn. 17–24 d. Taline vyko trečiasis tarptautinis finougristų kongresas. Tai buvo plataus masto lingvistų, archeologų, antropologų, etnografų, muzikologų, literatūros, papročių, tikėjimų ir kitų finų bei ugrų tautų gyvenimo pusių tyrinėtojų forumas, kurio delegatų oficialiuose sąrašuose figūravo 500 pavardžių iš bemaž dvidešimties pasaulio šalių. Vien Suomija ir Vengrija buvo atsiuntusi daugiau kaip po šimtą delegatų. Tarybų Sąjungai atstovavo per du šimtus delegatų, jų tarpe devyni latviai ir trys lietuviai (prof. dr. J. Kazlauskas, filol. m. kand. S. Skrodenis ir šių eilučių autorius).

Baltistai skaitė šešis pranešimus. Tai S. Cimmermanio „Gemeinsame Elemente im Fische-reigerät der Binnengewässer der Letten und Westfinnen im 19. und am Anfang des 20. Jahrhunderts“, R. Denisovos „Прибалтийские финны на территории Латвии (I–II тысячелетия)“, J. Grauduonio „Финно-угорские и балтийские племена на территории Латвии в эпоху бронзы и раннего железа“, S. Ragės „Neue westfinnische Belege in lettischen Mundarten“, M. Rudzytės ir T. Karmos „Wann konnte man in Livland noch Livisch hören?“ A. Vanago „К проблеме финно-угорского субстрата в литовской топонимии“.

Probėgomis, o kartais ir gana plačiai baltistikai rūpimi dalykai buvo paliesti ir daugelyje kitų pranešimų, pavyzdžiui: V. Voigto (V. Voigt, Budapeštas) „Die Ostgrenzen der ost-

seefinnischen Folklore“, D. Telegino (Kijevas) „О южной границе памятников ямочно-гребчатой керамики“, E. Kempistos (E. Kempisty, Varšuva) „Comb Marked Pottery Culture in Poland“, N. Minisio (N. Minisi, Neapolis) „Some Remarks on the Loanwords from Indo-European into Fenno-Ugric and Fennic“, A. Roto (A. Rot, Budapeštas) „Problems of Proto-Fenno-Ugric – Proto-Indo-European Language Affinité, Parenté, Association, Substratum and Typological Relations in the Light of Retrospective Interlinguistic Analysis“ ir kituose.

Be to, latviai III finougristų kongreso proga yra išleidę specialų straipsnių rinkinį „Взаимосвязи балтов и прибалтийских финнов“ (Рига, 1971, 226 p.).

Iš viso kongrese buvo perskaityta apie 300 pranešimų. Vadinasi, baltistų žodis nebuvo skambus. Iš dalies tai suprantama, nes finougrai ir baltai priklauso skirtingoms kalbų šeimoms, jų istorinės raidos keliai taip pat labai skirtingi. Tačiau vis dėlto baltų ir finougrų, ypač baltų ir Pabaltijo finų, ryšiai yra žymiai intensyvesni, baltų-finų bendrumų yra kur kas daugiau, negu buvo galima susidaryti išpūdį iš palyginti pasyvaus baltistų vaidmens šiame kongrese.

Ketvirtąjį finougristų kongresą numatyta sušaukti 1975 m. Budapešte. Jo prezidentu išrinktas Vengrijos MA akademikas G. Ortutay.

A. Vanagas